

Bez brodë spiéwanié

TÓMK FÓPKA

Spiéwac kòzdi mòže, jeden lepi, drédzi kask górzi. Tak bédowól jeden znóny pòlsczi aktor, a swiāti Augùst stalata slòdë zachäcywól do nieseniò spiéwë Bògù, cobë sã dëbelt mòdlëc. I spiéwiemë skòpicą. Tëż pò kaszëbskù. Dlòte gästo a czästo brëkòwny je òbsädzëcël, co to òn sã na spiéwanim pò kaszëbskù znaje.

A robòta w taczì wësoczi kòmisëji letkò nie je. (Kòzdò je wësokò, nawetkã czëj sedzy). Bò to sã mùszi òblec jak człowiek. Wëpic a zjesc, co pòstawią. Czasã jaczé kwitë pòdpisac, co sã zaczinają na „ù” a kùnczã na „a”. Trzeba tam dojachac na czas, nòlepi tegò samégò dnia. Sedzy sã w rozmajitëch żuri, temù dobrze, jak człowiek je do zgòdë.

Trzeba tëż mòcno òpasowac, żebë cã nie wëbrëlë na przédnika. Taczì òbsädzëcël mò w se cos z ksädza – mùszi rozmiòc slëchac. Co sã taczì człowiek naslëchò nótów a nòtków, słowów a słówków... Czasã jaż ùszë bòlã, a czasã nawetk zäbë. A czasã nick nie bòli, bò sã zdäzi spiéwający aniól i wcale ni mùszi òn miec brodë. Bò bez brodë spiéwie sã glosni, a bez

wąsów – wërazni. Aniółów równak za wiele ni ma. Wiäcy je òch, co to skrzidłów ni mają. Czästo taczì wëstãp na binie je näkã dlò òbëdwóch stronów.

Mäczi, czëj spiéwający nie docygò – falszëje. Różné są egò przëczënë. Mòže je głòdny? Mòže zmäczony. Mòže hòri. Mòže nie czëje... Nie czëje muzycznégò towarzeniò, zw. akòmpaniamentu, bò za cëchò z platczì pùszczony. Bò abel przëklëszczony abò nié do kùncã nen dings w kòlumnä vcëśniäti... Tej sej je to szkòlowé nagłosnienié a czwarzã rzë tim knòpi ze szkòlë... Biwò, że z glosników zawëje: bùù, k ten na binie za dalek òd mikrofonu spiéwie a ten òd nalosnieniò pòdkracy glosnosc...

Dobrze, czëj spiéwie sã wërazno, tak, żebë dało sã zroz-
iòc słowa. I nie zmieniwò jich cwëkù i szëkù. Biwò, że sã
afi artystka, co prowadzy swim jãzëkã slëchiñca na „dargã
) kùncã rzëcy”. (Wierã tam prawie co niejedny spiéwający
ają kaszëbsczì jãzëk). Bédëjã taczìma prosto zanócëc „la,
, la”. Mni sã zmäczã a slëchającégò nie mdã zäbë bòlëc.
) òd tak cos to ju zäbë bòlã. Czëj sã röz przëtròfk taczì

przëdarzi na binie – to juleju – nìcht òstatków włosów na kaszëbsczì glacy rwac nie mdze. Górzi, dzël górzi, czëj skażonò kaszëbizna òstnie nagrònò na platkã... A jesz górzi, czëj jaczé radio mdze to dali pùszczac... To je prosto gwòit na kùlturze!

Ten, co spiéwie w chùrze, je òsobnym zortã spiéwòka. Pewniëszim, bò w karnie. W karnie mòže bëc lzi. Mòzna sã schòwac za teczkã z nótoma, za sąsòdkã z altu. Mòže nie do-
spiewac, bò jiny pòcygnã. Wòznë, cobë równo zaczãc a równo skùnczëc. Reszta, na próbach wëcwiczonò – przìndze sama. Leno na dirigañta zdrzec! Czästo zdrzãcë zeza òbsädzëcelowégò stołu na wëstãpë chùrów, mògã òbòczëc, jak różny lëdze w ta-

czim karnie spiéwiã. Nòlepi je to widzec równak na òdjimkach, pòzni. Ten sòm tekst – a kòzdi mò jinaczi mùniã òtemkłë... Ta wëmòwiò „a”, ten „e”, ten sã chi-
ba zdrëmnał... A czëj sã pòrã kaszëbsczich chùrów do grëpë zbierze, tej mómë zarò różné „ò” chòcle. Spiéwòków z chùru òd tëch pòjedicznëch òdròzniwò tëż pòrzãdk. Chùrziscë są równo òblokli. W pòrzãdkù wchòdzã

Taczì òbsädzëcël mò
w se cos z ksädza
– mùszi rozmiòc
slëchac.

na binã i schòdzã z binë. Razã òtmikają i zamikają nótë. Pilno zdrzã i slëchają na dirigañta. Równò kaszã, czichają a nosë w jistnym sztòce wëcërajã. Czasã sã równak pòstrzòd chùru jakò trãba trafi i robi co jinégò jak wszëtcë. Takò „gwizdza” je zarò widzec ze zdradni i całò robòta, co chùr zrobił, żebë fëjno òddac dokòz – jidze w përzënë. Czasã midzë jednym a drédzim dokazã chùrziscë... gòdają do siebie! Szkòlny?! Bò szkòlny wiedno mùszã gadac. Za gòdanié spiéwòkòwi sã nie płacy. Chùrziscë ògłowò nie spiéwiã za piëndze. To jich różni òd dätëch òrkestrów, dze co le jaczi trzë zwäczy na krziż za-
grac rozmieje, ju bë kasowól... Nòlepi, czëjbë gmina, kòscòł trãbã mù kùpilë, instruktora òplacëlë a tej ju mòže mù płacëc. Za pielgrzìmkã, za festin, za Bòzë Cało. A spiéwòk w chùrze wiäcy nótów spiéwie, czästo czëscy – a kasë nie chce...

Dolëbóg jo! Taczì òbsädzëcël letkò ni mò. Tej sej lzi bë mù bëło wëlëc na tã binã a samémù zaspiewac, jak to bë miało brzmiòc. A tuwò mùszi tlòmaczëc, że tonacjò zle wëbrònò, że sã nie depce kapustë przë spiéwanim... Że wòznë je, cobë prosto wiedzec, ò czim sã spiéwie...